

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

In II. III. IV. Præceptum De Juramentis, Votis, Observatione Festorum, & Jejuniorum, ac obligatione Pietatis & Observantiæ erga Majores: Charitate & Misericordia erga proximum. Pars III.

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio IV. Perjura, & juramenta illicita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60022)

Etis, & similibus omnibus casibus, quis non legitime interrogatur, ut semper supponitur, & ideo responsio restricta conformatur intentioni interrogantis, quam vel defacto habet, vel habere deberet, ut attentè consideranti patet: ergo &c. Quòd si verò Judex, vel alius interrogans suam intentionem, vel interrogationem manifestè ulterius extenderet, & tuam restrictionem mentalem quamcunque omninò excluderet: v. g. in ultimo casu: an omnino, & nullo obstante velis solvere intra tres menses: tunc dictis modis æquivocando eludere, non ampliùs amphibologia licita, sed mendacium erit, & perjurium. Non ergo amphibologia, sed aptum mendacium, si cui à te pecuniam mutuò petenti, vel librum commodatò, juramento negas, te non habere, subintelligendo: *quod tibi dare velim*: quia tunc verba per manifestam intentionem petens, & ex ipsis circumstantiis determinantur ad significandum, te simpliciter non habere pecunias, vel librum, quæ mutuares.

SECTIO IV.

Perjuria, & Juramenta illicita:

SUMMARIUM.

- 126. Perjurium quid, & quoduplex?
- 128. Perjurium seu juramentum carens veritate semper est mortale in quavis materia, sicut
- 130. Etiam ordinariè juramentum temerarium rei dubiæ, & incertæ.
- 131. Juramentum incautum, ex genere suo mortale est.
- 133. Juramentum promissorium omninò fictum, absque omni animo jurandi & promittendi &c. semper est peccatum; saltem veniale.

134. *Juramentum factum cum intentione quidem jurandi, sed non promittendi & obligandi, non est verum, nec peccatum mortale.*
135. *Si verò fiat cum animo & jurandi, & promittendi, obligandi, non tamen implendi, semper mortale.*
136. *Juramentum promissorium carens veritate futuræ, non implendo, quod prius serio promissum est, rei suo quidem mortale.*
137. *Probabilius tamen sæpè ex levitate materia veniale vadit.*
139. *Usque ad n. 146. Juramentum carens justitiæ, rei, vel actione malæ, & illicitæ, quando, & quantum?*
146. *Juramentum aliàs verum, & de re licita, sine judicio, discretione, & causa rationabili factum, se veniale est.*
148. *Consuetudo culpabilis jurandi sine causa, verum, & cum advertentiâ veritatis, veniale est.*
149. *Consuetudo verò culpabilis jurandi indiscretè, & advertenter, sive verum, sive falsum, mortale est.*
151. *Usque 171. An, & quando consuetudo culpabilis jurandi sit peccatum distinctum ab ipso actu perjurii?*
157. *An, & quando liceat, vel non liceat exigere, vel credere alium ad jurandum? Usque ad n. 162.*
162. *Adjuratio quid, & quotuplex?*
164. *Adjuratio deprecativa ad Deum, Sanctos, & beatos, quando licita?*
166. *Adjuratio imperativa, vel coactiva, quibus, & quando licita?*
167. *Adjuratio imperativa demonum, licita, & sancta?*
168. *Adjuratio verò creaturarum irrationabilium, & superstitionum, quando licita?*

126 **P**ERjurium apud Juristas est juramentum falsum seu mendacium juratum: & communitate jusjurandum violatum, seu juramentum

missorium non servatum; apud Theologos verò
perjurium sumitur & stricte, & largè;

Perjurium stricte sumptum definitur, *mendacium*
juramentò confirmatum. Sic D. Thom. q. 89. a. 1.
& significat D. Hieron. in cap. 4. Jerem. *Men-*
tiendo jurare nihil aliud est, quam peierare: nam
perjurium propriè dictum, directè, & contrariè
opponitur juramento vero; juramentum autem
verum est invocatio divini testimonii in confirma-
tionem alicujus veritatis; ergo perjurium propriè
dictum est invocatio divini testimonii in confirma-
tionem falsitatis, vel mendaci, seu, quod idem est,
mendacium juramentò confirmatum.

Juramentum latè sumptum accipitur pro omni
juramento illicito, & perverso, videlicet destituto
unâ vel alterâ illarum trium conditionum ad omne
juramentum licitum requisitarum, quæ sunt *veri-*
tas, justitia & judicium: si enim istæ defuerint,
nequaquam juramentum erit, sed perjurium ait, D.
Hieron. l. c. Unde triplex distinguitur perjuri-
um. 1. Perjurium contra veritatem; quod est
propriè, & stricte sumptum perjurium, quod ve-
ritate caret. 2. Juramentum carens Justitiâ; si quis
rem prohibitam, vel illicitam jurat. 3. Juramen-
tum carens judicio; si quis sine justa causa temerè
jurat: hæc duo posteriora improprie perjuria sunt,
quatenus aliquam falsitatem, & divini Nominis in-
vanum assumpti irreverentiam continent. Seu qui
rem injustam seu illicitam jurat, tenetur dici
perjurium falsum efficere, non faciendo quod juraverat:

qui absque iudicio indiscretè jurat, is se exponit
ticulo falsitatis. Sit ergò

ASSERTIO VI.

127 **P**erjurium proprie dictum, seu iuramentum
asseritorium carens veritate, quo nimirum
beratè juratur falsum (sicut & iuramentum
missorium carens veritate presentis) semper est
peccatum mortale in quavis materia: non ita
iuramentum promissorium carens veritate
tantum: neque semper iuramentum carens ju-
rarò iuramentum carens iudicio tantum, sed
rumque veniale. Communis DD. ut patebit
cando singula.

§. I.

Perjurium asseritorium.

128 **S**cilicet iuramentum asseritorium carens ve-
ritate mortale in quacunque materia, neque ex
tate materiæ unquam potest fieri parvum, se-
niale D. Thom. cit. a. 2. Caset. Navar. Tol.
Sanch. Laym. aliique. Ex quibus hæc infir-
statuitur regula: *Quotiescunque id, quod asseritur
vel rogatur, mendacium est, iuramentum ad
peccatum mortale perjurii est.* Ratio: quia re-
sponsio Divini Numinis & Nominis, atque ipsius
Veritatis testimonium scienter adducere, et
falsitatem confirmandam, ipsúmque Deum
falsitatis invocare, & allegare, gravissima semper
irreverentia contra Deum, primam, sanctissimam
& infinitam veritatem neque ulla potest hinc

fare materiae levitas, cum directè peccetur contra perfectionem infinitam Dei: etsi enim in mendacio jocosò, aut officioso, aut rei futilis, ut si dicas, esse viginti nuces, cum scias esse tantum novendecim, secundum se sit materiae levitas; at si juramentò confirmes Deum in testem invocando, fit materia gravissima, & perfecta ratio perjurii. Et bene addit D. Thom. cit. a. 3. in mendaciis istis jocosis, & levibus juramentò confirmatis majorem includi malitiam, & irreverentiam contra Deum, cum absque ulla ratione, vel causa rationabili Dei Nomen adducatur in testimonium falsitatis, quam in rebus magni momenti. Atque inter propositiones damnatas ab INNOCENTIO XI. meritò numeratur & hæc 24. *Vocare Deum in testem mendacii levis, non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.* Deus, subaudi. Intellige autem semper, si *deliberatè fiat*: sola ergò ignorantia invincibilis, aut inadvertentia inculpabilis, nimirum falsum esse, quod juratur, excusat ab omni peccato perjurii, si reliquæ duæ conditiones justitiæ, & judicii adsint: ignorantia autem, vel inadvertentia culpabilis, si exigua, vel non crassa, vel non affectata, potest aliquando excusare, & veniale reddere hoc peccatum perjurii. Pro quo notatres esse gradus, & velut species perjurii culpabilis, quantum est ex hoc capite, nimirum *perversum, temerarium, & incautum.*

I. Perjurium seu juramentum perversum dicitur, quò juratur falsum cognitum, ut tale; & hoc semper inexcusabiliter in quacunque materia mortale

tale est peccatum, ut jam dictum, neque hic ali
est addendum.

- 130 II. Juramentum temerarium dicitur, quo
tur de re dubia, & incerta juranti, dum quis se
actu dubitans, & pro incerto habens, sitne res
da vera, vel falsa, nihilominus temerarie jurat
unam partem tanquam veram, & certam: &
item semper est peccatum mortale, non solum
ipso, quo ita dubitans & jurans proximo se expo
periculo, verum etiam, quia verè jurando mentitur
jurans rem, ut certam & veram, cum tamen in
te habeat incertam, & dubiam. Secus esset, si
inclinans in unam partem, allegatis certis moti
solum juraret de probabilitate alterius partis.
Joannes requisitus de furto Petri, potest jurare
Petrum vidisse intrantem domum, in qua factum
furtum, uspecto tempore, & inde probabiliter
ijcere, & opinari, illum furti esse reum: & si hoc
dubium, & certum sit, non est perjurus, quia
jurat de facto dubio pro certo, sed de sua creden
te, vel opinione probabili ex motivo allegato.
- 131 III. Juramentum incautum, quo juratur
debita consideratione & examine, verumne sit
falsum, quod juratur: cum quis scilicet, etiam
non dubitet, tamen se non reflectit, vel confide
& examinat, an omninò verum sit, ac certum
ne, quod juratum est, & tamen simpliciter jurat
& hoc etiam ex genere suo mortale est: licet de
tali juramento veritas subesset, tamen re non
minatâ, vel considerata jurans certus esse non
test, quin falsitas subsit, sicut revera subesse potest

& consequenter proximo se exponit perjurii periculo, gravi Deum afficiens irreverentiâ, ejus primam & infallibilem veritatem in testem vocans rei revera fallibilis, cujus veritatem sufficienter non examinavit, consequenter ex genere suo peccatum mortale erit, si nimirum negligentia, & defectus examinis notabilis sit; si levis sit defectus, excusatur à mortali, & veniale erit. Secundum communem DD. cum *Sanch. Suar. citt.* Et adde in foro conscientiae nihil referre, quod jurans postea comperiat, se falsum jurasse, vel verum: dummodo, quando juravit, advertit periculum falsitatis obconsiderationis, vel cognitionis suae defectum.

Cæterum posito (quod contra communem DD. 132 probabiliter docent Vasq. 1. 2. *disp.* 127. c. 3.) perjurium temerarium, vel incautum formaliter non continere malitiam perjurii: quia perversum formaliter definitur *mendacium juratum, confirmatum*: at qui jurat asserens id, quod dubitat, vel non sufficienter examinat, an verum, vel falsum sit, non mentitur; quia nihil asserit contra mentem directè, nisi rem dubiam talem directâ intentione juret tanquam certam; ergo &c.

Certum est tamen continere malitiam perjurii reductivè, & virtualiter, quatenus nimirum ita temerariè, vel incautè jurans se exponit periculo perjurii, quod prævidet, vel prævidere deberet. Unde rectè inferunt idem Vasq. & Laym. c. 14. n. 4. Nec ebrios posse pejerare formaliter; quia non possunt formaliter mentiri defectu deliberationis: neque eos pejerare formaliter; qui ex consuetudine culpa-

bili falsò jurant sine rationis advertentia; et hi peccent jurando, cum illa perjuria materia illis voluntaria in sua causa, scilicet mala ordine culpabiliter retentâ, non tamen formalitè actu pejerant, quia non mentiuntur, cum rant contra mentem; quia reverà non rem juratam esse falsam, nec ne. Sed de hoc

§. II.

Perjurium promissorium,

133 **S**eu juramentum promissorium potest carere simplici veritate, præsentis, & futura. De distinctè, ac breviter dicendum, & resolvendum.

I. Juramentum promissorium omnino cum sola verba juramentum significantia proferuntur absque omni animo jurandi, seu in testem invocandi, & promittendi, ac se obediendi, (quemadmodum etiam juramentum amphibologicum cum verbis æquivocis, & restrictivis mentalibus) 1. Si ex justa causa necessitatis, utilitatis gravis fiat, mihi antehac licitum videbatur, sed erroneè; nam & hanc propositionem damus comperio ab Innocentio XI. 25. *Cum causa licita est jurare sine animo jurandi, sive res sit gravis, sive levis.* 2. Si sine omni causa fiat ex levitate, joci, vel officii causâ, veniale est; quia levitas non est contra divinum Nominis, juxta regulam datam in principio hujus Præcepti. 3. Si ferriò fiat in re alicujus juramenti, cum damno alterius, vel scandalo, peccatum mortale est, & quidem multiplex, cum evadat mendacium perniciosum juxta dicta de mendacii. §. 4. *de juramento amphibologico n. 109.* apud omnes, & satis liquidum ex dictis.

II. Juramentum promissorium fictum, & factum 134
quidem cum intentione jurandi, ac Deum in testem
invocandi, attamen cum expressa intentione non
promittendi, nec sese obligandi: neque juramen-
tum verum est, neque peccatum mortale est, sed vel
veniale, vel omninò nullum. 1. Non juramentum
verum est; neque enim esse, vel concipi potest ju-
rumentum promissorium absque promissione, &
intentione sese obligandi, seu ut inductivum est ob-
ligationis: si ergo promissionem, seu obligationem
positive excludas, expressè convinceris, nolle pro-
missorie jurare. Vide de hoc dicta suprà *in definitio-
ne juramenti promissorii*. Secus est, si animum
jurandi habens, & sciens, quid sit jurare, verba ju-
rumentum promissorium significantia proferas, po-
sitive non excludens animum promittendi; tunc
enim semper censeberis velle promittere, & te ob-
ligare, etsi expressum animum, vel promittendi
intentionem, & te obligandi non habeas. 2. Neque
peccatum mortale est, cum non sit verum perjuri-
um. 3. Sed vel veniale; si nimirum absque omni
animo ita aliquid faciendi fieret, sic enim esset men-
dadium simplex. 4. Vel omninò nullum; si nimi-
rum ita jurans sine animo promittendi juramento
tuo solum velles confirmare propositum, seu vo-
luntatem tuam præsentem efficiendi aliquid, tamen
sine obligatione: tunc enim evaderet purum jura-
mentum assertorium, vel de præsentem voluntate,
vel proposito, absque obligatione in futurum,
quod licitum esse potest.

III. Perjurium assertorium, seu juramentum pro- 135
mis-

missorium factum cum animo & jurandi
mittendi, seu se obligandi, sed carens veritate
fenti, seu intentione adimplendi rem prom
cùm scilicet aliquid juramentò promittis,
nunc non habens animum, seu voluntatem
plendi, vel præstandi id, quod juratus prom
verum perjurium promissorium, semper in
que materia peccatum mortale, neque unquam
materiae parvitate veniale fieri potest; *secundum*
omnes. Quia sic juramentum promissorium
cui præsentis veritatis, seu voluntatis adimpl
rem promissam, habet rationem juramenti
rii, ideòque in proposito est propriè verissim
jurium: atqui in perjurio assertorio nulla dat
vitas materiae excusans ob rationem datam
ced. ergo neque in hoc perjurio promissorio
go serio mihi jures, te velle cras me comitari
nationem, non habens animum id præstandi
pejeras, & mortaliter peccas.

136 IV. Juramentum promissorium carens ve
futurâ tantum, cùm scilicet quis liberè, delib
& culpabiliter non adimplet id, quod antea
juramento promiserat, vel contrarium agit
sine dubio est peccatum mortale ex genere suo
perjurium minus propriè dictum, cùm sine
sit gravis irreverentia erga Deum, proposito
promissionem, divini Numinis, & Nominis a
ritate, & velut fidejussione firmatam, absque
immutare, ac violare; nam homo per promiss
talem velut sibi legem fert sua libera voluntate
juramento, seu divini Nominis autoritate

gillò firmat, ac corroborat: est autem gravis irre-
verentia Dei autoritate abuti ad instabilitatem
nimi, & infidelitatem; consequenter peccatum
mortale, saltem ex genere suo: & quidem ob hanc
plam rationem gravissimi DD. *Cajet. Med. Gabr.*
Less. Val. Sanch. & alii apud citandos, probabiliter
volunt, ita semper esse peccatum mortale, ut nun-
quam ob materiae levitatem veniale fieri possit, eò
quòd allata ratio irreverentiæ videatur urgere in
quacunque materia adeoque etiam pater, qui jura-
vit filium ita meritum virgis caesurum, & postea si-
ne causa id, quod juravit, omittit, peccet mortali-
ter. Sed contra

Dico: *Longe probabilius, & in praxi omninò tu-* 137
um est, per jurum promissorium ex materia levi-
ate excusari a mortali, & reddi veniale. Sic cum-
nior. DD. *S. Anton. Sylvest. Sotus, Navar. Rodri-*
quez Suar. alii cum Sanch. l. 3. moral. c. 4. n. 23.
Laym. l. 4. rr. 3. c. 14. n. 6. Ratio est: quia quando-
cunque peccatum ratione materiae augeri vel minui
potest, tunc in eo genere etiam venialiter peccari
potest: atqui communis hominum etiam pruden-
tium persuasio est tantò minorem, vel majorem ir-
reverentiam Deo irrogari, quantò major, vel minor
promissio Deo jurata violatur; nam in juramento
promissorio alicujus operis exequendi, Deus non
adducitur proprie, ut testis veritatis, quantum ad
ipsam adimplerionem operis, sed solum ut sponsor,
vel autoritatem præbens obligationi ad eum mo-
dum, quo si sponsalia in præsentia Principis quasi
autoritatem interponentis celebrantur; certum au-
tem

tem est tantò majorem, vel minorem ir-
 tiam committi, quantò major, vel minor
 quam confirmandã quis alterius, etiam ipsius
 auctoritate usus est, si postea non impleat
 promiserat: ergò tali perjurio etiam veniale
 cari poterit contra virtutem Religionis, si
 valde levis promissio jurata violetur, v.g. si
 amico promisisti convivium accedere, &
 sa emaneas. Ut etiam vides in exemplo al-

Confirmatur efficaciter: major est obligatio
 seu promissionis factæ ipsi Deo, quàm jur-
 promissorii, seu promissionis factæ homini
 enim fides immediatè datur ipsi Deo, in hoc
 fides datur solùm homini interposito Nomine
 auctoritate Dei: longè autem major est irre-
 tia erga ipsum Deum infidelem esse, quàm er-
 minem fidem violando abuti auctoritate Dei
 violatio voti in materia levi non nisi veniale
 reventiam erga Deum continet, ut ex con-
 DD. videbimus *cap. seq.* ergo similiter violatio
 ramenti promissorii in materia levi veniale
 tum erga Deum irreverentiam continet, ad
 culpam venialem non excedet.

338 *Dices:* Non datur parvitas materiæ excu-
 juramento assertorio, cur ergò detur in prom-
 B. Disparitas grandis est; quia in juramento
 torio invocatur Deus in testem veritatis, aut
 tis, veritas autem & falsitas consistunt in indi-
 li, quod enim verum non est, necessariò falsum
 nec datur magis, vel minus falsum: adeòq; De-
 vocare in testem falsitatis cujuscunque, semp

peccatum mortale: at verò in juramento promissorio, quoad veritatem futuram non invocatur Deus in testem ipsius veritatis, vel falsitatis, sed solum quasi in sponsoem obligationis adimplendi rem promissam cum juramento, adeò ut objectum juramenti promissorii non sit veritas, vel falsitas, sed obligatio juramenti ad rem promissam adimplendam: atqui obligatio ad rem promissam adimplendam non consistit in indivisibili, sed major, vel minor est, juxta rationem materiæ majoris, vel minoris momenti; consequenter etiam violatio talis juramenti promissorii non consistit in indivisibili, sed majoris, vel minoris culpæ erit pro ratione materiæ, ergo non semper peccatum mortale, sed ex parvitate materiæ etiam veniale esse poterit.

§. III.

Juramentum carens justitiâ

Non est semper mortale, seu assertorium, seu promissorium sit, veritate constans, & solâ justitiâ carens, scilicet factum de re mala, inhonesta, injusta; non enim propriè, & specificè hîc accipitur justitia pro speciali virtute reddente cuique, quod suum est, sed latè pro quavis honestate, juxta illud Christi: *Oportet me implere omnem justitiâ*. Et Matth. 5. *Nisi abundaverit justitia vestra plus quam Scribarum, & Phariseorum, &c.* Ideòque & opposita injustitia accipitur pro quavis re vel actione illicita, vel inhonesta in quacunque specie peccati. Ita resolves breviter

I. Juramentum assertorium de actione mala, vel iniqua propria, vel aliena (ut diversa sentientes clare

re concilientur ; ita distinguendum est : si
 ramentum assumatur non ut medium ad
 dum , sed præcisè ad veritatem rei malæ
 vel alienæ confirmandam, tunc quantum est
 tute Religionis , solum est peccatum veniale
 aliundè ex objecto mortale sit ; aut veniale
 tione materiæ : sic intelligendi *Suar.* alii quæ
 munitè cum *Sanch. c. 4. n. 3. Laym. c. 14. n. 1.*
 solutè ita docentes. V. g. *Juras te heri egregie*
ebrium , aut fornicatum cum tali, &c. aut
vellè occidère hominem, fornicari, adulterium
committère (casus non rarus Maritis uxore
gante debitum) hic ratione malæ jactantia
complacentiæ de peccato , vel voluntatis peccandi,
peccasti mortalitèr pro ratione materiæ
virtutis oppositæ : at ratione juramenti , &
tum est contra virtutem Religionis , peccatum
venialitèr. Ratio est : quia eo casu juramentum
non assumitur , nec Deus invocatur ad testi-
monium peccati, sed præcisè in testimonium
confirmationem veritatis talis rei malæ , vel
tatis malæ ; atque ad fidem faciendam audiendam
de tali re, vel voluntate tua mala veritas aut
fides rei malæ per se mala non est : ergo quod
est ex virtute Religionis, non continet gravem
plus quam venialem irreverentiam contra Deum.

141 Quòd si verò juramentum assumatur ut
 dium ad peccatum vel gravius peccandum in
 in alio , certum omninò esse debet, esse peccatum
 mortale ex genere suo : V. g. Si cum juramento
 proximum injustè infames : jures, hunc committi

omicidium, &c. etiamsi verum, sed occultum sit, nam si falsum, etiam perjurium erit gravissimum) cum juramentò; etsi verissimè contesteris amorem tuum, vel promissiones tuas, ut aliam, vel alias in peccatum inducas, &c. peccas utique mortaliter tiam contra virtutem Religionis; & præter peccatum injustitiæ, infamationis, vel luxuriæ, in confessione aperire teneris. Et hoc cum aliis docet Amb. l. 3. Decal. c. 1. §. 4. Et fatetur Laym. cit. ratio manifesta est: quia licet verè jurent, tamen inastè, & iniquè jurant, Deum in testem inducendæ iniquæ narrationis, ad proximum graviter & injustè infamandum; aut alios in grave peccatum inducendum, quæ sanè gravissimam in Deum irreverentiam continent. Dixi autem, esse peccatum mortale ex genere suo: nimirum in materia gravi, am si fieret in materia levi; v. g. si jures, Petrum eri habuisse strepitum; aut si jures alicui quidpiam ut alium inducas ad mendacium: probabiliter solum peccatum veniale erit, juxta mox dicenda N. II. sicut etiam gravis est irreverentia testimonium Dei adducere tanquam medium ad grave peccatum, ita si ad leve tantum; levis censeri debet irreverentia.

II. Juramentum promissorium de re mortaliter iudiciali, ac injusta facienda; præter peccatum pravæ voluntatis juxta speciem suam, speciale peccatum mortale est injusti juramenti contra virtutem Religionis; & secundum præceptum Decalogi. *Omnes.* Ratio patet: quia taliter jurans primam Veritatem

ritatem, Deum, constituit, testem, sponforem, fidejussorem, & ideo velut complicem iniquitatis suæ, gravissimâ erga Deum, ejusque infirmitatem, & infirmitatem irreverentiâ. Quomodo sine dubio cant mortaliter speciali peccatô contra virtutem Religionis in confessione necessariò explicando, & promissione jurant se fornicaturos: etiam contra naturam v.g. si uxor debitum non reddat, &c. etiam contra ius, & honestatem, &c. etiam contra bonos, duellum injustum inuturos, offensam non daturus proximo, etiam suppliciter venturum, & satisfactionem offerenti, & his similibus.

143 III. Probabilius est iuramentum promissum de re, vel actione solum venialiter mala, vel contra gratiam mei officiosè mentiturum, filium, fratrem, uxorem non ita meritos verberaturum, solum peccatum veniale. Ita contra nostrum iuramentum *sect. præc.* allatum communis DD. Sylv. Cap. 26. Laym. *cit. c. 14. n. 9. assert. 6.* Ratio est tantò major, vel minor irreverentiâ Deo iniuriam, contra virtutem Religionis, quantò maius, vel minus peccatum est, quod quis iuramentò committit, proponit, promittit, ac confirmat: ergò iuramentò promittere peccatum mortale, est peccatum mortale distinctum contra virtutem Religionis, ita iuramentò promittere solum veniale, est peccatum veniale distinctum contra virtutem Religionis. Ubi insuper observandû: quòd si quis remissè, vel venialiter malâ iuramentò confirmet, & ita iuramentum adimplet, quasi quid Deo deest gratum, & acceptum, erit speciale peccatum

phemix, & si rem malā antea juratam, postea opere
complet, quali ad id teneatur ex vi juramenti & vir-
tute Religionis, velut quid spectans ad cultum, &
obsequium Dei, erit speciale peccatum superstitio-
is, seu cultus indebiti, ac falsi; utrumque ex gene-
re suo mortale est, nisi ignorantia, error & simpli-
tatis ita persuadens a mortali excuset, & venialem,
vel etiam nullam culpam efficiat. Ceterum abs-
que illa intentione blasphema, vel superstitiosa rem
malam juratam simpliciter implere, erit peccatum
mortale, vel veniale pro ratione materiæ; quia in
his non intercedit, nisi continuatio ejusdem volun-
tatis, quæ habita fuit, quando factum est juramen-
tum, ut pater consideranti.

IV. Juramentum promissorium de opere, vel
missione indifferenti, vel opposito consiliis Evan-
gelicis per se solum veniale est ob justitiæ defectum.
Sylv. Navar. Azor. Suar. Less. *alis* cum Sanch. c. 4.
30. apud Laym. c. 14. n. 10. Et si enim aliqua,
non tamen gravis est irreverentia, jurare rem non
malam, tamen incapacem obligationis juramenti,
illicet indifferentem, aut oppositam consiliis E-
vangelicis: ut si jures, hodie non jejunare, hodie
non bibere aquam, non fore Religiosum, &c. jura-
menta invalida sunt; non tamen mortaliter, sed veni-
liter tantum sunt illicita. Quamvis oppositum sen-
tunt. Sylv. Angelus. *verb* juramentum. Rursus ta-
men hic rectè monet Sanch. *cit.* n. 32. minus ma-
lum esse jurare rem venialem, indifferentem, vel
oppositam Consiliis Evangelicis animo illam ad-
implendi; sic enim solum peccatum veniale esset

duplex, vel simplex tantum, quam jurare rem sine animo adimplendi; sic enim esset peccatum mortale perjurii contra veritatem juramenti contra verò majus malum est jurare rem mortalem v. g. adulterium, animo eam adimplendi; sic duplex est peccatum mortale, juramenti injusti, & adulterii propositi, quam jurare rem sine animo eam adimplendi; quia sic est simplex peccatum mortale perjurii. Unde confessione explicandum esse, si peccatum mortale jurasti, *cum animo implendi*; tunc enim peccatum mortale duplex est. Non item, si jurasti *sine animo adimplendi*, tunc enim est simplex perjurium sufficiens dicere: semel pejeravi, vel juravi, ut notat Tamb, *cit. c. 3. §. 3. n. 9.*

145 *Petes*: Quòd si quis promittat rem physice moraliter impossibilem, serio tamen, & animo exequendi, v. g. se cras volaturum, vel centum denarios aliudve debitum soluturum, cum tamen sciat, non fore possibile moraliter: casus talibus frequens.

Resp. Peccare sine dubio mortaliter perjurii contra veritatem juramenti: talis enim non potest habere voluntatem adimplendi, quod moraliter impossibile judicat: eadem ratione, si jures temerè non advertendo, quod impossibile, nec ne, quia sic virtualiter factum est, quòd si tamen adsit intentio adimplendi, si possibile sit, veniale tantum rectè censetur, aliis *Tamb. cit.* Tunc enim non contra veritatem vel iustitiam, sed tantum contra iudicium peccatum delinquitur: de quo mox.

§. IV.

Juramentum carens judicio ex consuetudine jurandi.

Juramentum sive assertorium, sive promissori- **146**
 um veritate, ac iustitiâ constans, solo carens ju-
 diciò seu discretionè, utpote quia sine causa rationa-
 bili necessitatis, vel utilitatis proximæ, vel alienæ
 profertur, per se est solum peccatum veniale ple-
 rumque. *Communis.* Etenim rem veram, ac justam,
 licitam juramentò, etsi non necessariò confirma-
 tum, non adeò gravis irreverentia est contra Deum
 & virtute Religionis, sed est solum venialis abusus
 Nominis assumpti in vanum; quâ ratione
 etiam excusantur juramenta Mercatorum,
 quando jurare solent tanti, vel pluris sibi mercem
 constare, etsi enim jurent absque Judicio, & ratione
 necessitatis, adeoque venialiter delinquant, non ta-
 men pejerant, cum possit habere bonum sensum:
 ut si delictet æstimato simul labore, periculo, sumptu,
 & c. tanti, vel pluris sibi constare, ut jam supra
 etiam est explicatum.

Dixi autem, *per se esse plerumque veniale*: per **147**
 accidens enim, etiam mortale fieri posse certum est:
 utpote 1. si juramentum eo etiam judicio & discre-
 tione careat, ut non attendatur, an verum, vel fal-
 sum juretur, an bonum, vel malum promittatur, eo
 prolo enim carebit, veritate, & iustitia, juxta dicta
 superius. 2. Ratione contemptus Dei, vel Religio-
 nis formalis, aut virtualis; utpote si res adeò vilis,
 vel absurda esset, ut sine gravi injuria Dei non possit
 Nomen Domini assumi, maxime accedente scan-
 dalum.

K 2

scan-

148 *Traët. III. In II. Præcept. Decal. Cap. I.*
dalo. Ut post *Sanch. cit.* notat *March. cit. q.*
gul. 3. 3. Si quis ita absque judicio ad quodvis
bum jurare solitus advertat se poni in pro
periculo etiam falsorum juramentorum, &
riorum, quòd sanè plerumq; fit, quo sensu *dis*
dorus l. 2. sent. c. 32. dum usum jurandi facit
perjurii crimen incurrimus: consentiunt *S.*
passim. 4. Cum quis advertit ita absque judic
tione, & discretionè jurando ingenerari sibi
tum, & consuetudinè vitiosè jurandi, e
enim censetur velle secutura vitiosa juramen
mortalia, seu venialia: ideòque peccare mort
uti generaliter de peccatis ex consuetudine ex
tum habes *Traët. 1. c. 6. n. 52.* de peccatis
specialiter hìc quoad consuetudinè jurandi
candum est,

*Qua, & qualis consuetudo jurandi
stuat hominem in statu peccati mortali
ideòque specialiter explicanda in con
fessione.*

RÉSOLUTIONES.

1481. **C**onsuetudo culpabiliter retenta jurandi
causa, attamen verum, & cum debita
tentia, & consideratione ad veritatem rei jurandi
non constituit hominem in statu peccati mortali
sed venialis tantum. *Communis.* Ratio est: quia
optime docet *Scotus 3. d. 39. q. unica n. 1.* quia om
habitus totam suam malitiam desumant ex actibus
ex quibus generantur, & ad quos inclinant
possunt habere majorem malitiam, quam ipsi

actus labent: atqui actus ipsi jurandi sine causa rationabili, cum debita tamen advertentia ad veritatem rei jurandæ, sunt solum peccata venialia, ut dictum est: ergo etiam habitus, & consuetudo ita jurandi ex illis actibus generata, atque ad illos inclinans solum constituit hominem in statu peccati venialis, non mortalis, quandiu non advertitur periculum pejerandi mortaliter: ac proin non erit materia necessaria confessionis.

II. Consuetudo culpabiliter retenta jurandi in-149 discretè, & inadvertenter sive verum, sive falsum, constituit hominem in statu peccati mortalis, ita ut homo voluntariè eam extirpare, vel emendare omittens, sit in continuo statu peccati mortalis omissionis; & insuper omnia ejus juramenta vi talis consuetudinis culpabiliter retentæ ita indiscretè, & inadvertenter ad veritatem, vel falsitatem facta (sive re ipsa vera, sive falsa sint) sunt peccata mortalia. Ita communis DD. *Ledesm. Snar. Val. alii cum Sanch. & Laym. lib. 1. tr. 2. c. 3. n. 6.* Et Ratio est: quia omnis voluntariè se constituens, aut relinquens in periculo proximo peccati mortalis, peccat mortaliter: sed talis culpabiliter retinens, vel omittens extirpare consuetudinem talem, ac vi illius ita indiscretè verum, vel falsum jurans, is voluntariè se relinquit, & semper constituit in proximo periculo peccati mortalis, scilicet perjuriorum, ac juramentorum falsorum, ut per se manifestum est; quæ omnia ipsi in illa consuetudine voluntariè, & culpabiliter retenta, tanquam in causa indirectè salutem voluntaria, adeoque ut peccata mortalia impu-

tantur, juxta communem doctrinam in materia voluntario indirecto; ergo est in statu peccati talis.

150 Verum hic gravis difficultas est: an ejus consuetudo culpabiliter retenta jurandi falsi seu pejerandi constituat peccatum distinctum a falsis falsis juramentis, seu perjuriis factis, speciatim in confessione aperiendum? seu, quod in idem dicitur: an is, qui ita ex consuetudine pejeravit, et que ratione blasphemavit, detraxit, &c. tenet explicare eam circumstantiam pravæ consuetudinis, se nimirum ex mala consuetudine ita fecisse, certum videtur, quod sic, si consuetudo illa pejerandi, blasphemandi &c. esset directe voluntaria, seu actu positivo voluta, vel intenta, ad maiorem habendam facilitatem in peccando, quæ certissima esset perveritas, & sine omni dubio, distinctum numero peccatum ab ipso peccato actuali pejerationis, blasphemiam, &c. Sed hoc rarius. Quæstio solum est, quando consuetudo prava jurandi culpabiliter retenta, tantum est indirecte, si uel permissivam, quatenus nimirum quis non curat eam consuetudinem impedire, vel extirpare.

Dico igitur
 III. Consuetudo culpabiliter retenta pejerandi falsum deliberatè, seu indifferenter verum, vel falsum, probabiliter non est peccatum distinctum a pejerando in confessione ab ipso peccato actuali pejerationis, sed sufficit confiteri ipsum actum pejerandi, aut falsum juravi toties. Ita post Joan. Sanch. alios Tamb. l. 3. c. 1, §. 5. Ratio:

licet sit obligatio extirpandi illum habitum pravum
 consuetudinis ex eo, quia est causa facilitans ad pec-
 cata sequentia, & si negligas, sis in statu peccati
 mortalis omissionis, ut dictum est: attamen illa ob-
 ligatio extirpandi consuetudinem est imbibita in
 ipsa obligatione non amplius pejerandi, & cum illa
 moraliter confunditur (neque enim in moralibus
 ita subtilizandum est, ut numero distincta physicè,
 semper censeantur distincta moraliter, ut alibi vi-
 dimus) ergo etiam illud peccatum omissionis ex-
 tirpandi consuetudinem pejerandi moraliter imbi-
 bitur, & confunditur cum ipso peccato novo per-
 jurii; neque ut distinctum ab eo in confessione a-
 periendum est. Certè peccatum esse factum ex
 consuetudine, non est circumstantia speciem mu-
 tans, *secundum omnes*: sed neque notabiliter ag-
 gravans; quin imò, si attentè consideretur, potius
 diminuens; moraliter enim minus deliquisse cen-
 sendus est, qui consuetudinis contractæ impetu pe-
 jeravit, quamvis deliberatè, quàm qui recenti, &
 spontaneâ mente, ac libertate.

Dices: Habens occasionem proximam peccandi 25^a
 (v. g. concubinam domi. malam societatem, &c.)
 teneris illam tollere obligatione distincta, & sub
 peccato distincto ab obligatione evitandi ipsum
 peccatum, ad eò, ut si sciens, & volens non cures tol-
 lere talem occasionem proximam peccandi, eò ipso
 pecces peccato distincto, sive aliud peccatum se-
 quatur, sive non, & distinctè aperiendo in confes-
 sione, *secundum omnes*: atqui ipsa consuetudo
 pejerandi, vel aliter peccandi, maximè est occasio

proxima peccandi: ergo teneris illam tollere
 peccato distincto ab ipso actuali peccato
 Sic doctif. *Castro-Palaus apud Tamburinum*
 concludens: peccas mortaliter, quoties illius
 consuetudinis recordaris, illamque extirpare
 procuras; sicut, si domi concubinam haberes
 advertens ad periculum peccandi, illam non
 moveres, cum posses, &c. *Hæc ille.*

153 *Cæterum* *negendo min. rotundè* multum
 nim per omnem modum differunt occasio, &
 consuetudo peccandi; nam occasio peccandi est
 extrinsecum homini, sensus movens, atque
 & velut activè ad peccatum alliciens, inducens
 vel ejus periculo exponens: ut concubina
 retenta, mala societas, pecunia furaci exposita
 ideoque per se vitanda est, & non vitare volumus
 peccatum distinctum est à peccato occasionato
 verò consuetudo, seu habitus peccandi est quæ
 intrinsecum homini, semper de se quiescens,
 nunquam hominem ad peccatum se sola inducit
 sed tantum excitans occasione extrinsecâ per se
 & phantasiam solummodo inclinans, & præparans
 rans ad actum promptius seu liberius peccandi
 de quamvis adsit obligatio eum habitum omnino
 extirpandi pro posse, à Confessariis omnimodis
 genda, eam tamen non extirpare, sed puræ
 gentiæ permittere, non est novum distinctum
 moraliter peccatum ab ipsis perjuriis causatis
 dictum est. Hanc doctrinam insinuat *Joan. Serranus*
 apud *Tamb. cit. n. 3.* dicens: *Igitur imperitiam
 est peccati absolutio, volenti, & proponenti*

ationem peccati, & nullam externam habenti occa-
sionem, quantumcunque consuetudini peccati ad-
burin dicto: Sic ille.

Intellige tamen, dummodò actu positivo illam
pravam consuetudinem non acceptet, vel approbet,
sed solum negativè se habens eam vincere negligat;
vel desperet, quod lanè non rarum, & valde notan-
dum Confessario, ne nimium vexet conscien-
tias afflictas: & ideò hic accuratiùs explicare li-
buit.

IV. Consuetudo culpabiliter retenta, indeli- 154
beratè falsum jurandi &c. ex naturali quasi impetu
vitiosi habitus præcipitantis, & deliberationem
prævenientis, omninò peccatum distinctum est
per se aperiendum in confessione, quamvis sæpissi-
mè excusetur pœnitens. *Communis*. Ratio est: quia
tunc non ipsa perjuria actualia vi illius consuetudi-
nis omninò indeliberatè facta, & consequenter in-
voluntaria, peccata sunt; sed ipsa sola
consuetudo culpabiliter retenta, & extirpari neg-
lecta, quatenus est causa illorum materialium per-
juriorum, peccatum est, & quamdiu ea consue-
tudo culpabiliter retinetur, ipsa etiam perjuria facta
imputantur ad peccatum, tanquam indirectè volita
in sua causa, scilicet consuetudine illa: qui enim
culpabiliter retinet, seu extirpare voluntariè ne-
gligit pravam consuetudinem pejerandi; censetur
indirectè velle etiam ipsa perjuria (idémque est
etiam in aliis peccatis) ergò tenetur illam consue-
tudinem in confessione aperire, tanquam per se pec-
catum; & omnino sufficit dicere: contraxi, ac ha-

beo consuetudinem talem malam pejerandi & est opus explicare ipsa peccata v. g. perjuriam dixi, in se directè peccata non sunt, sed solum rectè in illa consuetudine retenta; quamquam sultum sit illa explicare, præsertim si valde frequentia sint, saltem ut Confessarius intelligat, quævis illius malæ consuetudinis.

155 Dixi autem, *sapissimè excusari*: quia reverentius non advertunt homines ad obligationem quam habent, illam extirpandi consuetudinem sit causa proxima illorum malorum, seu peccatorum materialium; & consequenter cum excusati à peccato, etiam excusabuntur à confessione.

156 *Dices*: Si ipsa perjuria v. g. consuetudine liberatè facta non sunt peccata formaliter, sed tantum materialiter juxta *Communem*, quare consuetudo ita indeliberatè jurandi sit peccatum formaliter, & in confessione aperiendum? aut unde malitia consuetudinis, quam ipsorum auctoritas. hinc est: quia causa excusans ipsa perjuriam à peccato formaliter, nimirum ipsa indeliberatè non reperitur etiam in ipsa consuetudine pejerandi quæ semper supponitur culpabiliter, ideoque voluntariè, deliberatè retenta. Res in multis millies inculcanda, & mox iterum in corde.

Audisti, semper sermonem esse de consuetudine pejerandi (vel aliter peccandi) *culpabiliter retenta*: nam consuetudo inculpabiliter retenta quocumque jurandi vel pejerandi, vel aliter peccandi videlicet jam revocata per poenam, & effectum positum emendationis, ac conatus adhiberi

eam extirpandam, non constituit amplius hominem in statu peccati ullius; quia simpliciter non est amplius voluntaria: & quæcunque juramenta, perjuria, aliave peccata vi, & naturali, impetu talis consuetudinis absque omni advertentia, vel deliberatione facta, peccata non sunt; quia simpliciter quoque non sunt voluntaria, neque in se directè, ut supponitur, neque indirectè in sua causa, scilicet consuetudine, quippè jam revocatâ, & involuntariâ factâ.

COROLLARIUM NOTABILE.

Quid dicendum de Inductione aliorum ad jurandum?

RESOLUTIO.

I. **N**ullo casu licitum est alterum inducere ad jurandum, vel ab altero juramentum exigere, nisi quando alter licitè potest jurare, juxta tres regulas positas, scilicet *in veritate, in justitia, & in judicio?* adeoque inducens alterum ad jurandum illicitè, scilicet aut in re falsa, aut illicita, aut sine necessitate, cum positivè cooperetur alteri ad malum, peccabit mortaliter, & venialiter, juxta rationem perjurii, vel juramenti illiciti, ad quod alium induxit: in quo sanè Magistratus indiscreti sæpè graviter peccant, absque omni causa vel necessitate juramenta, præsertim à rudibus exigendo, ac multorum perjuriorum causa fiunt.

II. Etiam nunquam licet alterum inducere ad jurandum, vel ab eo juramentum seu assertoriû, seu promissorium exigere, seu parato, seu imparato, quem

quem scis, vel probabiliter credis pejeraturum
 falsum juraturum, seu promissis juratis non
 rum, etsi alioquin licitè jurare possit, absque
 sta, & urgente causa: sic enim verè proximo
 ducitur in peccatum: at verò, si justa & propi-
 nata causa adsit, licet, quia ex justa causa licitè
 mus ab alio opus, quod is sine peccato præstare
 test, etsi prævideatur non sine peccato præstare
 nimirum justè a causa excusante solum permissum
 peccatum alterius. Communis DD, cum S. Th. 2. 2. q. 89. a. 4. Suar. Sanch. Laym. cit. 14 n. 8
cit. 1. §. 6. num. 1. Sic *in primis* in judicio, ut Deus
 do aut lex in particulari decernit, ut aliqua
 controversia iuramentò finiatur; aut una pars
 mentum justè poscit ab altera parte tenetur
 (ne se suspectum reddat) exigere iuramentum
 illa altera parte, etiamsi privatim sciret, vel pro-
 liter crederet, illam pejeraturam: nullo tam-
 sulicet exigere iuramentum ab utraque parte
 inter ipsas mutuo controversa, quia necessa-
 tera pars deberet pejerare. Sic 2. etiam ex
 dicium, etiam privatus ratione sui juris tuen-
 tè exigat iuramentum ab eo, què probabiliter
 pejeraturum; v.g. cum quis in gravi necessitate
 innocentiam contra alterius injuriam aliter pro-
 non potest: ut si injustè, & graviter infamè
 alio, pro veraci, & fideli habito apud alios, ut
 das ejus perfidiam, potes ab eo exigere, ut ju-
 re, quam alii, sciunt esse falsam, etsi scias
 promptè pejeraturum; quia uteris jure tuo
 iuum jus, vel innocentiam contra alterius inju-
 Sic den-
 ris firm-
 sapè à
 alter pe-
 tum pe-
 nemo p-
 III.
 dum fa-
 esse ver-
 commu-
 14 n. 8
 ut Deus
 jurans
 Accipe
 sanè no-
 alii con-
 (hic er-
 ergo pr-
 vel dig-
 amicos
 obtinet
 Titius
 periuri
 inquis?
 re ergo
 causa ex
 nempe
 ritur in
 vitatem
 inducen-
 tum, &

Sic denique Imperator, vel Princeps ratione fidei-
ris firmandi justè juramenta exigit, & recipit, nimis
sapè à pejeraturis. Denique si solum dubitetur, an
alter pejeraturus sit, etiam sine gravi causa juramen-
tum peti poterit: omnium consensu: cum in dubio
nemo præsumendus sit pejeraturus.

III. Etiam non licet alterum inducere ad juran- 157
dum falsum, quod tamen ipse alter omninò credit
esse verum, citra peccatum mortale inducentis. Ita
communissima DD. cum Suar. l. 3. de jurament. c.
14 n. 8: Ratio est: quia talis sciens, & volens facit,
ut Deus reverà in testem falsi adducatur, quamvis
jurans propter bonam fidem excusetur à peccato.
Accipe exemplum unicum, & applica ad similia
sanè non rara. Titius scit, se esse illegitimè natum,
alii communiter putant esse legitimum pro certo
(hic enim non datur certitudo scientiæ ex visu) is
ergo promovendus ad Ordines, aliudve officium,
vel dignitatem, inquiritur de Natalibus, inducit
amicos, ut pro se jurent: jurant ii bonà fide, & ille
obtinet intentum. Omninò peccavit mortaliter.
Titius inducendo alios ad jurandum falsum, vel
perjurium, etsi materiale tantum. Quà ratione,
inquis? ipse non jurat: jurantes non peccant: qua-
re ergo inducens peccat? Omninò peccat: quia
causa excusans jurantes à peccato perjurii formalis,
nempe error invincibilis, & bona fides, non repe-
ritur in ipso inducente, ac suam illegitimam nati-
vitatem probe sciente, ideoque perjurium respectu
inducentis perjurium formale est; quia & cogni-
tum, & volitum, imò per se intentum. Accipe
similia

similia. Tu sobrius induc ebrium, vel stultum
blasphemandum, vel alterum occidendum;
& doce puerum blasphemare Deum, vel maledicere
Patri; die festo servum ignarum compelle
rare, negligere Sacrum &c. &c. peccas tu, non
non illi. Quare? quia causa excusans reperitur
illis, non in te. An capis hæc? capio, inquit
durus est hic sermo, quis potest eum audire
praxi? audi ergo loquentes molliora, sed an
biliter, tu videris.

160 IV. Contra tamen ejusmodi inductionem
babiliter esse licitam, docuit *Petrus Hurtado*,
sequitur *Diana p. 5. tr. 7. de scandalo resolut.*
Tancred. apud *Tamb. cit. n. 6.* Ratio jam
est: quia talis inductio non habet malitiam
cum nulla detur juranti occasio peccandi,
enim & sine peccato juratur: neque etiam
malitiam contra Religionem, cum potius Deo
latur à jurante id, quod credit esse verum; nec
dè potest ostendi malitia: ergò non est illicita
hæc ratio jam soluta est N. præc. Nam nec
minor pro altera parte: non enim licet inducere
terum ad rem etiam materialiter tantum
quàm inducens scit esse malam, ut patet irre
biliter in exemplis allatis. Nihilominus tamè
quòque tandem probabilem cenlet eam sententiam
conaturque dare disparitatem inter nostrum
& exempla allata: nam inducens ebrium ad
cutiendum, puerum ad blasphemandum, servum
laborandum die festo, scit res esse materialiter
las, & factas nullà inducere bonitatem: quare

illud inducere non possumus. At in nostro casu inducens alterum ad jurandum falsum, quod tamen s optimâ fide putat esse verum, inducit ad actû, etsi materialiter malum, tamen formaliter bonum, & verum actum Religionis, quod bonum formale proportionatâ saltem causâ licitè intendere poterimus. Sic ille summarie. Sed non acquiesco. Quæso, ob gravissimam causam morbi v. g. vel pestis animalium, induc servum ignarum ad applicandum medicum certò superstitiosum, specierenus tamen valde religiosum, quo simplex servus vel maximè putet se colere Deum, & reverà colat ob bonâ fidem: an ideo licitè induces? certè non. Idem sit in proposito.

Tandem subtiliori modo, & magis apparenter **161** hanc sententiam defendi posse, censet ipse Lugo *cit. tom. 2. de just. disp. 39. Seçt. 3. n. 22.* ex eo, quòd taliter inductus non juret de ipso facto, sed tantum de notitia facti, quàm ipse reverà habet, ideòque inducitur ad actum, nec formaliter, nec materialiter malum. Accipe verba Lugonis: *Ego non video cur in prædicto casu non liceret petere a teste, ut non juret rem ita esse, sed solum se existimare, rem ita esse tunc enim procul dubio nec formale, nec materiale perjurium consuleretur, sed verissimum testimoniû nempe de existimatione actuali, quam reverà habet. Hæc tamen ad praxin non facile applicari possent, quia eo ipso, quòd testi cum illa reflexione juramentum consuleris, inciperet fortasse formidare de falsitate sue existimationis.* Sic more suo acutè Lugo. Tu considera. Ego persisto in communi Sententia, simpliciter non licere: etsi in casu difficili aliquando con-

conniverim. Tandē in praxi iterū nota, hoſt imp
 ſimplices, & ruſticos vulgari idiomate contere a
 re planè juramenta, blaſphemias, & maledictione
 vulgò ſchelten/ſluchen/ſchweren/cū tamen ad juram
 me differant, ut ex dictis conſtat: ad hæc ergo cur
 noſcenda in confeſſionali, cū poenitens advocatu
 dicit: ich hab geſcholten / geſlucht / geſchwo
 Confefſarius in primis petere debet, quibus iuratio
 uſus ſit; dein comperto, quòd ſint verba iuram
 tum ſignificantia, quærendum eſt, an ſciat, operitio
 jurare, an habuerit veram intentionem iuram
 Deum in teſtem invocandi? (ex decem vix re ad jura
 unum) & hoc comperto, denique interrog
 erit an verum vel fallum iuraverit? ſi dicat, mur) o
 jurâſſe, rarè condemnandus erit peccati grav
 ta dicta hætenus: ſi autem fateatur, ſe falli Angeli
 râſſe ſive ſcienter & deliberatè, ſive in dubio Chriſti
 incautè, plerumque cenſendus erit peccâſſe me
 taliter, juxta latè dicta hucusque. Pœnæ ei es inte
 & canonicæ in perjuros nullæ ſunt ſententiæ non.
 ſed tantum per Judicem ferendæ, ideoque m
 nos.

APPENDIX.

De Adjuratione juramento affini

162 **A** Djuratio definitur: *invocatio Dei, vel alia*
sacra rei ad alterum petendò, vel jubendò, vel
ducendū, vel cogendū ad aliquid agendū,
omittendū: juxta illud Apoſtoli ad Rom. 12. 12.
Obſecro vos per miſericordiam Dei. Adeoquæ
 plex eſt adjuratio: *deprecativa*, quâ ſolum peti

nota, haec & imperativa, quâ jubendo nitimur aliquem indû-
nate comere ad aliquid agendum, vel omittendum invo-
maledictione Dei, vel rei sacræ. Jam vides differentiam
in tamen ad jurationis à juramento, & simul affinitatem: quia
hæc ergo sicut juramento divinum Nomen vel res sacra in-
nitens invocatur ad veritatis assertæ, vel promissionis factæ
/ geschw. confirmationem, ac majorem firmitatem: ita ad-
quibus juratione divinum Nomen, vel res sacra invocatur
verba jurandi majorem confirmationem, & efficaciam nostræ
sciat, petitionis, vel jussionis. In omni ergo adjuratione
jurandi tria omnino necessario concurrunt, *adjurans*,
in vixit *adjuratus*, & *id, per quod juratur*. 1. *Adjurans* est
interrogat ipse homo (de humana enim adjuratione loqui-
dicat, mur) quamquam universaliter omnis natura intel-
ati gratia actualis adjurare possit, utpote ipse Deus, Sancti,
, se falsi Angeli, quin & dæmones: ut Marci 5. Dæmon
in dubio Christum adjuravit: *Adjuro te per Deum vivum,*
peccasse *ne me torqueas*. 2. *Adjuratus* similiter debet esse
cæcæ cō intellectualis, Deus, Angeli, Sancti, Homo, dæ-
tentia non. *Ratio est clara*: quia is tantum potest adju-
o que nari, qui potest moveri adjuratione: nullus autem
potest moveri, nisi percipiat adjurantem, & id, per
quod, & ad quod adjuratur, quod proprium est na-
uræ intelligentis. 3. *id, per quod adjuratur*, est aut
affini ipse Deus, ejusque Nomina, Attributa, Perfectio-
vel alia nes, aut Angeli, & Sancti, aut justii viatores, qua-
l jubent enus apud Deum plurimum valent, veluti Amici
gendum Dei, aut quæcunque res sacræ, in quibus Deus spe-
d Romæ cialiter adoratur, ut Sacramenta, Altaria, Templo-
Adeo que &c. Quod si alium adjures per suam vitam, hono-
um per rem, uxorem, liberos &c. non erit adjuratio sacræ;
ad politica, & civilis. De hoc sit

ASSERTIO VII.

163 **A** *Djuratio tam deprecativa Dei, ac Sanctorum, quam impetrativa, vel coactiva respectu ditorum, etiam demonum, etiam suo sensu rarum irrationalium, licita est & sancta, si conditiones serventur. Sic omnes Catholici*

§. I.

Adjuratio deprecativa.

164 **A** *Djuratio deprecativa ad Deum, Sanctos, Angelos, & quosvis homines, licita est, si virtutis Religionis: quando nimirum adjuvatur per Deum ipsum, vel explicitè, ut per Nomina tributa, Perfectiones, Opera Dei, vel Christum implicitè, ut per Sanctos, & res sacras ad Deum relatas, & quatenus in eis Deus relucet. Omnia dicitur in D. Thom. 2.2. a.1. q. 90, Ratio est: Quia in eo adjuratore tribuitur Deo honor & cultus, & virtutum ejus Authoritas, quæ & apud ipsum Deum est, & apud omnes plurimum valeat, assumitur, & ponitur ad aliquid obtinendum sive ab ipso, sive à creatura rationali, Angelo, Sancto, & quovis. Quoad ipsum Deum est perpetua, & Ecclesiæ omnes Orationes concludentis ad Deum, ne, per Dominum nostrum JESUM Christum, & frequentissimas adjuraciones repetentis in Nominiis, Benedictionibus &c. Quoad Sanctos, & homines, per se honestum est ad eos inducere ad aliquod bonum, uti Authoritate, & reverentia, & reverentia Nominis.*

165 *Cæterum ut licita, & sancta sit adjuratio, suo modo conditiones requirit, quas juramentum*

VII. *ilicet veritatem, justitiam, & judicium. Veritas*
 adjurationis consistit in hoc, quòd homo verè inten-
 dit assequi, quòd adjurando petit, & vera sit causa,
 quam petit: quòd si autem quis non habet inten-
 tionem impetrandi, aut fictam allegat causam, v. g.
 rogans paupertatem vel morbum, & per Deum pe-
 ns eleemosynam peccat; raro tamen erit plus,
 quàm veniale, ut bene docet Sanch. *cit. lib. 2. De*
l. c. 42. n. 5. quia in adjuratione non assumitur
 auctoritas divina ad confirmandam talem fictio-
 nem, (sicut in juramento, quòd sanè mortale esset,
 verum perjurium) sed solùm ad inducendos ali-
 quos ad præbendam eleemosynam, utique actum bo-
 num ex parte dantium; adeoque non committitur
 t. Omnis gravis irreverentia erga Deum. *Justitia* adjuratio-
 nis in eo consistit, ut adjurando petatur, vel exigatur
 res justa & licita: quare sicut de juramento di-
 citur, si adjurando petatur res illicita mortaliter,
 concubitus, furtum &c. sanè mortale erit, si verò
 petatur res illicita venialiter, ut mendacium officio-
 sum, computatio non tamen excessiva &c. erit so-
 lum veniale; irreverentia enim & injuria Dei est, Dei
 auctoritate velle uti ad inducendum alterum ad ma-
 lum: gravis quidem, si ad malum mortale; non au-
 tem tam gravis omnium æstimatione, si ad veniale
 inducitur. *Judicium* denique adjurationis consistit in
 hoc, ut adjuratio, sicut & juramentum fiat rationa-
 liter, reverenter, & non temerè passim absq; cau-
 sa, & reverentia: ubi tamen, sicut in juramen-
 to, defectus per se solùm est venialis, scilicet sine
 necessitate, vel reverentia aliquid adjurando à Deo,
 vel

vel homine petere, ut ex communi docet
cit. lib. 2. Decal. c. 42. n. 5. ad finem. Tamb.

§. II.

Adjuratio imperativa.

166 **A** Djuratio imperativa, vel coactiva licet
 illis Superioribus contra subditos suos, et
 illis subduntur, & si causa justa sic adjuratur.
 Utpote in re gravi pertinente ad bonum
 vel salutem animæ. *Omnes cum D. Thom.*
 Ratio clara est: quia adjuratione imperativa
 nitur obligatio ad præstandum id, ad quod
 juratur: soli autem Superiores respectu sub-
 ditorum in iis, in quibus subduntur, habent
 tem obligandi, & consequenter etiam adju-
 rative, ut divini Nominis interposita re-
 inducantur magis ad præceptum exequen-
 dum, autem solius adjurationis per se non imponit
 ligatio, sed solum motivum, ut quis Dei
 amore, vel honore moveatur ad aliquid agendum
 vel omittendum; unde subditus transgredien-
 ceptum Superioris cum adjuratione impositam
 lum peccat pro ratione materiæ contra ob-
 anti, non autem contra virtutem Religionis
 ut modò dictum, per adjurationem nulla
 obligatio imponitur, sed solum motivum
 Dei reverentia, amore, vel honore moveatur
 sequendum, ut contra *D. Anton. Armilla*
ex communi rectè docet Sanch. cit.

§. III.

Demonum.

167 **A** Djuratio imperativa seu coactiva dicitur

arcendo illos tanquam hostes, ne hominibus corporaliter, vel spiritualiter noceant, licita est, & sancta &c. quippe Ecclesia habet specialem potestatem à Christo collatam in dæmones, ad eos impediendos, arcendos, expellendos &c. ex illo Marci ult. *in nomine meo dæmonia eijciunt &c.* & Luc. 10. *Domine etiam dæmonia subjiciuntur nobis &c.* & constat ex Exorcismis ad hoc ab Ecclesia institutis. Ibi tria nota. Dæmones adjurari non deprecative, sed ad divini Nominis amore, & reverentiâ, vel ad Dei honorem aliquid faciant, vel omittant, hoc enim frustra peteretur ab eis abjuratis Dei hostibus; sed tantum imperative, ut nimirum Dei timore, & in virtute, ac potestate Nominis divini aliquid facere, vel credere cogantur. 2. Potestas hæc adjurandi, & ejiciendi dæmones non omni homini, sed solum Ministris ad hoc ordinatis, nimirum Exorcistis est tradita, sumitur ex *Act. c. 19.* ubi filiis Scevæ talem potestatem exercentibus objecit dæmon; *Jesum rovi, & Paulum scio, vos autem, qui estis?* 3. Effectus ejus potestatis adjurandi, vel ejiciendi dæmones non innititur per se Sanctitati, vel meritis Ministri, etsi plurimum conferat ex opere operantis, sed invocationi divini Nominis, Fidei, & sanctitati Ecclesie tales adjurationes, vel Exorcismos instituendis, & usurpantis per Ministros tanquam ex opere operato. De quo latè vide *Sanch. cit. lib. 2. c. 42. c. 16.* ubi mirabilia leges.

§. VI.

Creaturarum irrationabilium.

Adjurare res irrationales nocivas, ut lupos, locustas

L 3

custas

cultas, nubes, tempestates &c. directe
 moventes sese, vanum est, & superstitiosum
 tales res aut omninò seipsas movere non possunt
 saltem non ex intentione ad nocendum: neque
 quenter ad adjurationem à suo motu possunt
 re. At verò licitum, & sanctum est, easdem
 rationabiles adjurare indirectè, tanquam
 alio, utpote Deo, Angelo, dæmone: ita ut
 adjuretur, aut deprecative ipse Deus, vel
 ut tale malum avertat, aut tale bonum con
 talem creaturam; aut imperative dæmon
 tales res malum inferat. Atque ita sanè intel
 sunt Exorcismi Ecclesiæ directè ad res irritas
 saltem, aquam, herbas, tempestates &c. vide
sit. lib. 2. c. 24. a. n. 37. & Tamb. lib. 3. De

CAPUT II.

De Voti natura, materia, obligatione & transgressione.

Votum variè accipitur: 1. Apud Graecos accipitur pro quovis bono desiderio. *Prov. 31. quid dilecte votorum meorum id est desideriorum.* Et in Canone Missæ: *Tibi que vota sua:* id est, pia desideria, preces. 2. Apud Aristas votum significat suffragium, vel calculationibus, vel consiliis. 3. Apud Theophrastum proprie, & strictè votum significat promissa Deo factam. *Eccl. 5. Si quid vovisti Deo, non vis reddere: displicet enim ei infidelis & perjurus.*